

Appell på FN's menneskerettighetsdag i forbindelse med Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttekomité's boikottaksjon overfor Sør-Afrika.

Det er i morgen, 10. desember, 28 år siden FN vedtok sin erklæring om menneskerettighetene. De prinsipper som er nedfelt i denne erklæringen er ennå ikke blitt allmannseie. Millioner av mennesker kjemper fortsatt for å få del i de rettigheter som i 1948 fikk sin utforming i De forente nasjoner.

Krenkelse av menneskerettigheter er ikke en intern, privat sak for nasjonale regimer.

Det er et overgrep mot det internasjonale samfunn av

- 2 -

enkeltmennesker.

Vi har ulik hudfarge.

Vi har forskjellig historie og kultur.

Vi lever under ulike ytre forutsetninger for liv og utvikling.

Men vi har alle en grunnleggende vesentlig ting felles.

Det er retten til frihet og kravet om respekt for menneskeverdet.

For mange steder blir fundamentale menneskerettigheter krenket med vold og makt.

Frykten for massiv makt holder for ofte reaksjonen mot overgrepene tilbake.

Dette blir av og til kalt en aksept av realiteter.

La dette være klart. I disse forhold ligger ingen aksept.

Et viktig punkt i FNs menneskerettighetserklæring er å fri mennesker fra frykt.

Når reaksjoner holdes tilbake, finner vi ofte forklaringen i at denne verdensomspennende deklarasjon om frihet ikke alltid får prege menneskers og staters handlinger.

Det er maktsvøpen som hindrer en internasjonal vårløsning av frihetstrang.

Men vold og makt kan ikke vinne over det dypeste i mennesket selv.

Fysisk makt kan kue menneskelig åndskraft i ett år - i ti år - ja for generasjoner.

Men en gang er den dømt til å tape.

Det er enkeltmenneskets frihetstrang vi må mobilisere i en fellesnevner - en opinion - en verdensopinion.

Vi må gjøre det i de former og til de tider som er tjenlig for formålet - en fredelig menneskets seier over makt.

Vi må bruke opinionens våpen mot alle overgrep uansett hvilke ideologier overgrepene skjuler seg bak.

Vi må nytte de metoder og midler i denne kampen som kan føre framover på den lange og kronglete vegen mot en fredelig seier for frihet og demokrati for alle mennesker.

Vi er nå samlet her for å vise solidaritet med det sør-afrikanske folks kamp for menneskeverd og flertallsstyre.

For de 20 millioner svarte og fargede i Sør-Afrika fortøner FNs menneskerettighetserklæring seg fortsatt som ren utopi. På grunn av sin hudfarge er 4/5 av den sør-afrikanske befolkning fratatt de mest elementære rettigheter. De lever i et land som hører til verdens rikeste.

Men den svarte befolknings hverdag er en hard virkelighet. De hvites velstand er basert på en hensynsløs utnyttelse av den fargede arbeider.

Den billige arbeidskraften er selve ryggraden i Sør-Afrikas blomstrende økonomi.

Den sør-afrikanske regjeringens apartheid-politikk går ut på å tømre fast et system hvor den fargede befolkningsmajoritet utgjør nøkkel-elementet i en økonomi som utelukkende skal tjene de hvite interesser.

Det internasjonale samfunn kan ikke akseptere Sør-Afrikas apartheid-politikk.

Den systematiske undertrykkelse av befolkningsflertallet i Sør-Afrika har pågått i mange, mange år. Undertrykkelsen er blitt stadig mer systematisert og effektivisert. Motstand mot systemet slås brutalt ned av politistaten.

Urolighetene som i sommer ble innledet i Soweto, og som senere har bredd seg over store deler av Sør-Afrika, er uttrykk for en desperat befolkningskamp for de mest elementære menneskelige rettigheter. Tusener har i løpet av sommeren og høsten vist at de er rede til å sette sine liv på spill i kampen for menneskeverd og selvbestemmelse.

Tapet av flere hundre unge menneskeliv har på en brutal måte åpnet verdens øyne for den blodige urettferdighet - de daglige ydmykelser - 20 millioner mennesker opplever i Sør-Afrika.

Den voksende indre uro i Sør-Afrika har allerede resultert i en sterk nedgang i den internasjonale interesse for nyinvesteringer i landets økonomi.

En sterk internasjonal opinion mot apartheid-regimet vil kunne forsterke disse tendensene og dermed bidra til å svekke fundamentet for det eksisterende økonomiske system i Sør-Afrika.

Den aksjon som Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttekomité har lansert, har en viktig opinionsskapende funksjon i denne sammenheng.

Internasjonale aksjoner mot Sør-Afrikas apartheid-politikk sammen med en positiv utgang på Geneve-forhandlingene om flertallstyret i Rhodesia, vil også styrke bevisstgjøringen hos den sørafrikanske arbeiderklasse og tvinge den sør-afrikanske regjering til å innse at rasediskrimineringspolitikken blir for kostbar.

Regjeringen i Norge er sterkt opptatt av den pågående utvikling i det sørlige Afrika. Norge har arbeidet for, og arbeider fortsatt for, at de pressmuligheter man bl.a. har i FN, brukes mot Sør-Afrika slik at regjeringen i Pretoria tvinges til å innse alvoret i situasjonen og nødvendigheten av å avskaffe apartheid-systemet. Vi har gått inn for at sanksjonsmidlet brukes.

Stormakers veto har imidlertid hittil blokkert dette pressmidlet. Mot denne bakgrunn har vi vurdert mulighetene for å anvende bilaterale tiltak. Opphevelse av statlige støttetiltak for norsk eksport til og investeringer i Sør-Afrika var et utslag av dette.

Som et ledd i vår støtte til det undertrykte folkeflertallet i Sør-Afrika, er jeg rede til å vurdere nye realistiske tiltak. Spørsmålet om kompensasjon til norske bedrifter som rammes av boikott-aksjon, må vurderes nøye. Vi må hindre at enkelte grupper alene blir skadelidende ved mottiltak fra Sør-Afrikas side.

Norge har i lang tid hatt en klar holdning til apartheidregimet i Sør-Afrika. Den sør-afrikanske

regjering er ikke i den minste tvil om hva denne holdning er.

Jeg vil peke på at i FNs apartheid-komité, i FNs hovedforsamling og i andre internasjonale organer, har Norge lenge vært sett på som et av de vestlige industri-land som gir sterk støtte til de frie krefter i det s rlige Afrika. På konferansen i Colombo for de alliansefrie stater ble Norges navn trukket fram i denne sammenheng. Dette oppfordrer til fortsatt innsats.

I vår politikk overfor Sør-Afrika vil vi ha som ledetråd,

- for det første gjennom internasjonale organisasjoner som FN og NATO, å fortsette arbeidet for å øke det internasjonale press på den sør-afrikanske regjering,

- videre vil vi øke støtten til den undertrykte befolkning i hele det s rlige Afrika - herunder bistanden til frigj ringsbevegelsene,
- endelig vil vi vurdere bilaterale politiske og økonomiske tiltak.

Målet må være å gi et realistisk bidrag til at flertallet av den sør-afrikanske befolkning også f r del i de menneskelige, politiske og økonomiske rettigheter vi her i Norge i dag tar som en selvfølge.

Vi arbeider ikke i denne saken for å presse v r samfunnsform på de nye nasjoner som vokser fram.

De må selv velge sin form og sin veg.

Men de skal ha muligheter for å gjøre det på frihetens, menneskeverdets og demokratiets grunn.

Manglende evne hos de demokratiske nasjoner til handling til hjelp for frihet for de kjempende folk i det sørlige Afrika kan åpne vegen for at kommunistregimer tar over der de vestlige kolonimakter må vike.

Vi har sett klare eksempler på dette.

Kampene i Afrika og andre steder der folk sloss for sin frihet, er også demokratiets kamp.

Kanskje er folkereisingen i Soweto også en strid for din og min frihet og trygghet i framtida.